

m.remissvar@regeringskansliet.se
kopia emma.wikstad@regeringskansliet.se

Framtidens kemikaliekontroll – Hantering av kombinationseffekter och gruppvis hantering av ämnen (SOU 2019:45)

Vetenskapsrådet har granskat utredningens förslag om framtidens kemikaliekontroll (SOU 2019:45) utifrån sitt uppdrag att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden samt de särskilda uppgifter som myndigheten har i sin roll som forskningsfinansiär och forskningspolitisk rådgivare.

Sammanfattning

- Vetenskapsrådet har inga synpunkter på förslagen i utredningens kapitel 1–4 och 8.
- Vetenskapsrådet efterlyser en djupare analys av konsekvenserna av förslagen kring gruppering av kemikalier och kemikalieblandningar i avsnitten 5.3.2 och 5.3.3.
- Vetenskapsrådet tillstyrker förslaget om samverkan med EU-kommissionen och andra medlemsländer för att säkerställa finansiering för liknande studier på EU-nivå under EU:s ramprogram för forskning och innovation, *Horizon Europe*, i avsnitt 6.5.

Avsnitten 5.3.2 Gruppering för riskbedömning av blandningar och 5.3.3 Gruppering för att främja substitution

Enligt Vetenskapsrådets mening kan gruppering utgöra en farlig väg mot effektivisering. De kriterier som anges för gruppering är ur ett kemiskt biologiskt perspektiv mycket ytliga, och kan få allvarliga konsekvenser för både forskning och användning. Det är väl känt att till exempel substanser med snarlik molekylstruktur eller sammansättning kan ha helt olika biologisk aktivitet. Även i homologa serier formellt tillhörande samma klass av föreningar kan de biologiska effekterna skilja markant, och de för den molekylära biologin och kemin centrala begreppen isomeri/stereoisomeri tycks utredningen bortse ifrån.

Vidare menar Vetenskapsrådet att en gruppering av kemikalier och substanser såsom anges i utredningen kan få som konsekvens att specifika farliga ämnen missas. På motsvarande och motsatt sätt kan ofarliga ämnen viktiga inom rutinmässig forskning eller användning på oriktiga grunder klassas som hälsovådligt. Vetenskapsrådet anser således att gruppering utgör ett allt för trubbigt verktyg för att verkligen identifiera farliga och olämpliga kemikalier.

Vetenskapsrådet menar att dessa aspekter kan gälla även för gruppering av kemikalieblandningar.

Vetenskapsrådet efterlyser därför en djupare analys av konsekvenserna av förslagen kring gruppering av kemikalier och kemikalieblandningar.

Avsnitt 6.5 Upprätta forskningsprogram för ökad kunskap om verkliga exponeringsmönster för kemikalieblandningar

Vetenskapsrådet tar inte ställning till om det är aktuellt eller inte att det både nationellt och inom EU ska upprättas ett långsiktigt forskningsprogram om samtida exponering för flera olika kemikalier från olika källor, men vill framhålla vikten av att ett forskningsprogram i Sverige och inom EU ska vara av högsta vetenskapliga kvalitet.

Vetenskapsrådet tillstyrker förslaget om samverkan med EU-kommissionen och andra medlemsländer för att säkerställa finansiering för liknande studier på EU-nivå under EU:s ramprogram för forskning och innovation, *Horizon Europe*.

Avsnitt 7.2.2 Upprätta ett forskningsprogram för verkliga exponeringsmönster för kemiska blandningar (Rek. 6.5)

Vetenskapsrådet efterlyser en större tydlighet när det gäller vilka nationella och europeiska forskningsfonder som avses i utredningens förslag.

Yttrandet har beslutats av generaldirektören Sven Stafström i närvaro av rådsdirektören Maria Thuveson, chefsjuristen Anna Hörnlund, administratören Isabella Forssén och forskningssekreteraren Winnie Birberg, föredragande. I den slutliga handläggningen har huvudsekreteraren Lars Kloog deltagit.

Sven Stafström
Generaldirektör

Winnie Birberg
Forskningssekreterare

Miljödepartementet
Kopia till Utbildningsdepartementet